

Protocol voor medicijnverstrekking en medisch handelen

Protocol voor medicijnverstrekking en medisch handelen
M.M. Oosterbaan
Oktober 2013

Protocol voor medicijnverstrekking en medisch handelen

Inhoudsopgave:

0. Inleiding over medicijnverstrekking en medisch handelen
1. Het kind wordt ziek op school
2. Het verstrekken van medicijnen op verzoek van ouders
3. Het uitvoeren van medische handelingen op verzoek van ouders

Bijlagen:

1. Verklaring toestemming tot handelwijze voor als het kind ziek wordt op school
2. Het verstrekken van medicijnen op verzoek van ouders
3. Het uitvoeren van medische handelingen op verzoek van ouders

Algemene opmerkingen:

- Met school wordt bedoeld: alle personeelsleden van de school en, indien van toepassing, de overblijfkrachten
- Voor de leesbaarheid van het stuk wordt over ouders gesproken wanneer wij ouder(s)/verzorger(s) bedoelen.

Protocol voor medicijnverstrekking en medisch handelen

0. Inleiding over medicijnverstrekking en medisch handelen.

Leerkrachten worden op school regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is zoals hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn ten gevolge van een insectenbeet.

Ook krijgt de schoolleiding steeds vaker het verzoek van ouders om hun kinderen de door een arts voorgeschreven medicijnen toe te dienen of het verrichten van medische handelingen door leerkrachten. De schoolleiding aanvaardt met het verrichten van dergelijke handelingen een aantal verantwoordelijkheden.

Groepsleerkrachten en schoolleiding begeven zich dan op een terrein waarvoor zij niet gekwalificeerd zijn. Met het oog op de gezondheid van kinderen is het van groot belang dat zij in dergelijke situaties zorgvuldig handelen.

Groepsleerkrachten en schoolleiding moeten zich realiseren dat zij voor deze handelingen wettelijk aansprakelijk gesteld kunnen worden als zij zonder toestemming van de ouders of het advies van een arts handelen.

De drie te onderscheiden situaties zijn:

1. Het kind wordt ziek op school
2. Het verstrekken van medicijnen op verzoek van ouders
3. Het uitvoeren van medische handelingen op verzoek van ouders

De eerste situatie laat de school geen keus. De leerling wordt ziek of krijgt een ongeluk en de school moet direct bepalen hoe zij moet handelen. Bij de tweede en derde situatie kan de schoolleiding er voor kiezen of zij hier wel of geen medewerking aan verleent. In het geval dat medicijnen toegediend moeten worden op advies van een arts, heeft de school vooraf de schriftelijke toestemming van de ouders gevraagd middels een ondertekende verklaring, waarbij opgemerkt dat de ouders verantwoordelijk en aansprakelijk blijven voor eventuele nadelige gevolgen van handelingen van de school. Voor iedere individuele groepsleerkracht geldt dat hij/zij mag weigeren handelingen uit te voeren.

Het spreekt voor zich dat ouders worden geïnformeerd indien medicijnverstrekking of een medische handeling heeft plaatsgevonden.

De drie situaties worden onderstaand verder uitgewerkt.

1. Het kind wordt ziek op school

Het kan voorkomen dat een kind 's morgens gezond op school komt en tijdens de schooluren last van hoofd- of buikpijn of een andere pijn krijgt, zich verwondt of door een insect wordt geprikt. De school is niet bekwaam en bevoegd om een juiste diagnose te stellen. De grootst

Protocol voor medicijnverstrekking en medisch handelen

mogelijke terughoudendheid is hier dan ook geboden. Na een zorgvuldige afweging zal de leerkracht het volgende doen: het verstrekken van eenvoudige pijnstillers en/of het uitvoeren van eenvoudige medische handelingen, het waarschuwen van de ouders of het waarschuwen van de arts.

Verstrekken eenvoudige pijnstillers en/of het uitvoeren van eenvoudige medische handelingen

Als een kind onder schooltijd last krijgt van hoofd- of buikpijn of een andere pijn, zich verwondt of door een insect gestoken wordt kan de leerkracht, na een zorgvuldige afweging, het kind een 'paracetamolletje' geven, proberen de insectenbeet leeg te zuigen met een apparaatje, een zalfje te wrijven op de plaats van een insectenbeet of een blauwe plek en een pleister te plakken.

Waarschuwen ouders:

Als een kind duidelijk ziek is en niet meer met de les kan meedoen, neemt de school contact op met de ouders met het verzoek om het kind op te halen. Belangrijk is om te melden waarom het kind niet kan blijven en af te spreken hoe laat de ouders komen en wat er tot die tijd met het kind gebeurt. Om in geval van nood de ouders snel te kunnen bereiken, moet zijn vastgelegd waar en hoe zij bereikbaar zijn. Het kan ook voorkomen dat een leerkracht bij een kind bepaalde ziekteverschijnselen opmerkt die extra aandacht of medische behandeling vragen. Dit kan de leerkracht bespreken als de ouders het kind komen ophalen.

Waarschuwen arts:

- Als ouders onbereikbaar zijn: problematisch is het wanneer de ouders of door de ouders aangewezen vertegenwoordigers, niet te bereiken zijn. Het kind kan niet naar huis gestuurd worden zonder dat daar toezicht is. Medicijnen kunnen niet zonder toestemming van de ouders verstrekt worden. Raadpleeg in deze situatie een arts en handel strikt naar het advies van de arts.
- Bij acuut gevaar: in principe zijn bij ziekte van een kind de ouders degenen die bepalen wat er moet gebeuren. Zij nemen de beslissing om al dan niet een arts te raadplegen, maar:

Als er acuut gevaar dreigt, schakelt de school direct een arts in of belt het alarmnummer 112, in het geval dat:

- Een kind het plotseling benauwd krijgt
- Een kind bewusteloos raakt of niet meer op aanspreken reageert
- Een kind plotselinge hoge koorts krijgt
- Een kind plotseling ernstig ziek lijkt
- Een ernstige ongeval heeft plaats gevonden

In bijlage 1 is een "Verklaring toestemming tot handelswijze voor als het kind ziek wordt op

Protocol voor medicijnverstrekking en medisch handelen

school” opgenomen. Dit formulier wordt bij het inschrijven van de school ingevuld.

2. Het verstrekken van medicijnen op verzoek van de ouders

Kinderen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij één of meerdere keren per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens schooluren. Te denken valt aan puffjes voor astma, antibiotica of medicijnen bij toevallen of gedragsstoornissen. Ouders vragen dan aan de school om deze middelen te verstrekken. De toestemming van de ouders wordt schriftelijk vastgelegd en door de ouders ondertekend, waarmee zij verklaren volledig verantwoordelijk en aansprakelijk te zijn en blijven voor eventuele nadelige gevolgen van de medicijnen voor het kind. In bijlage 2 is hiervoor een formulier opgenomen.

Medicijnen dienen altijd in de originele verpakking meegegeven te worden. In geval van nood kan de informatie dan aan een arts doorgespeeld worden.

Bij het gebruik van een Epipen door een leerkracht wordt ook bijlage 3 ingevuld. Het gebruik van een Epipen doet zich alleen voor in noodsituaties. Om bekwaam te raken in het gebruik van een Epipen moeten leerkrachten geïnstrueerd worden. In bijlage 3 is een bekwaamheidsverklaring opgenomen die dient te worden ingevuld en getekend door de desbetreffende arts.

Mocht de situatie zich voordoen dat een kind niet goed op een medicijn reageert of dat er onverhoopt toch een fout gemaakt wordt bij de toediening van een medicijn, bel dan direct met een arts. Bel bij een ernstige situatie direct het alarmnummer 112. Zorg in alle gevallen dat alle relevante gegevens bij de hand zijn, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en /of specialist van het kind, het medicijn dat is toegediend, welke reacties het kind vertoont en eventueel welke fout is gemaakt.

3. Het uitvoeren van medische handelingen op verzoek van ouders

Het is van groot belang dat een langdurig ziek kind of een kind met een bepaalde handicap zoveel mogelijk gewoon naar school gaat. Het kind heeft contact met leeftijdsgenootjes, neemt deel aan het normale leven van een schoolkind en wordt daardoor niet de hele dag herinnerd aan zijn handicap of ziek zijn.

Medische handelingen

In hoog uitzonderlijke gevallen zullen ouders aan de schoolleiding en leraren vragen handelingen te verrichten die vallen onder medisch handelen. Te denken valt daarbij aan het

Protocol voor medicijnverstrekking en medisch handelen

geven van sondevoeding, het vervangen van een stoma, het meten van de bloedsuikerspiegel bij suikerpatiënten door middel van een vingerprikje. In zijn algemeenheid worden deze handelingen door de Thuiszorg of de ouders zelf op school verricht. In zeer uitzonderlijke situaties, vooral als er sprake is van een situatie die al langer bestaat, kan door de ouders een beroep op de schoolleiding en de leerkrachten worden gedaan.

Het dagelijks bestuur van Spirit moet zich, wanneer wordt overgegaan tot het uitvoeren van een medische handeling, wel realiseren dat zij daarmee bepaalde verantwoordelijkheden op zich neemt. Dit hoeft niet onoverkomelijk te zijn, maar het is goed zich te realiseren wat hiervan de consequenties kunnen zijn. Het zal duidelijk zijn dat de ouders voor dergelijke ingrijpende handelingen hun toestemming moeten geven. Zonder toestemming van de ouders kan de schoolleiding of leerkracht al helemaal niets doen. Gezien de aard van de handelingen moet de schoolleiding schriftelijke toestemming van de ouders vragen, zie bijlage 3.

Voor de individuele leerkracht geldt dat hij/zij mag weigeren handelingen uit te voeren waarvoor hij/zij zich niet bekwaam acht.

Wettelijke regels

Voor de hierboven genoemde medische handelingen heeft de wetgever een aparte regeling gemaakt. De Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (Wet BIG) regelt wie wat mag doen in de gezondheidszorg. De wet BIG is bedoeld voor beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg en geldt als zodanig niet voor onderwijzend personeel. Dat neemt niet weg dat in deze wet een aantal waarborgen worden gegeven voor een goede uitoefening van de beroepspraktijk aan de hand waarvan ook een aantal regels te geven zijn voor schoolbesturen en leerkrachten als het gaat om in de wet BIG genoemde medische handelingen.

Bepaalde handelingen – de zogenaamde voorgehouden handelingen – mogen alleen worden verricht door artsen. Anderen dan artsen mogen medische handelingen alleen verrichten in opdracht van een arts. De betreffende arts moet zich er dan van vergewissen dat degene die niet is bevoegd, wel de bekwaamheid bezit om die handelingen te verrichten.

Aansprakelijkheid m.b.t. medische handelingen

Vorenstaande is ook van toepassing wanneer een leerkracht bij een leerling een medische handeling verricht. Technisch gezien vallen leerkrachten niet onder de wet BIG. Deze geldt alleen voor medische en paramedische beroepen. Soms worden leerkrachten betrokken bij de zorg rond een ziek kind en worden daarmee partners in zorg. In zo'n geval kan het voorkomen dat aan leerkrachten gevraagd wordt om een medische handeling bij een kind uit te voeren. Deze, niet alledaagse positie van de leerkracht, moet hierbij serieus worden genomen. Daarom moet een leerkracht een gedegen instructie krijgen hoe hij de handeling moet uitvoeren. Het naar tevredenheid uitvoeren van deze handeling wordt schriftelijk vastgelegd in een verklaring

Protocol voor medicijnverstrekking en medisch handelen

van toestemming van de ouders, zie bijlage 3.

Zodoende wordt een optimaal mogelijke zekerheid aan kind, ouders, leerkracht en schoolleiding gewaarborgd. Ook voor de verzekeraar van de school zal duidelijk zijn dat er zo zorgvuldig mogelijk is gehandeld. Dit betekent dat een leerkracht in opdracht van een arts moet handelen die hem bekwaam heeft verklaard voor het uitvoeren van die medische handeling. De leerkracht van de betrokken leerling mag weigeren. In overleg met de directie kan hiervoor een andere leerkracht worden benaderd.

Heeft een leerkracht geen bekwaamheidsverklaring dan kan hij bij onkundig handelen aangesproken worden voor de aangerichte schade. Het schoolbestuur is echter weer verantwoordelijk voor datgene wat de leerkracht doet.